

עמדו למעלה נרמה להם שהוא למטה. עמדו למטה נרמה להם שהוא למעלה. נחלקו לשתי כתות. אותן שעומדים למעלה נרמה להן למטה ואותן שעמדו למטה נרמה להן למעלה. לקיים מה שנאמר "ולא ידע איש את קבורתו".⁽²⁹⁾

רבי חמא ברבי חנינא אמר: אף משה רבינו אינו יודע היכן הוא קבור. דכתיב הכא "ולא ידע איש את קבורתו" וכתיב התם "וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלקים" ודרשינן שגם "ולא ידע איש" הכוונה למשה רבינו עצמו.

ואמר רבי חמא ברבי חנינא: מפני מה נקבר משה אצל בית פעור? כדי לכפר על מעשה פעור שחטאו בבנות מואב.

⁽³⁰⁾ ואמר רבי חמא ברבי חנינא: מפני מה נסתתר קברו של משה מעיני בשר ודם? מפני שגלוי וידוע לפני הקב"ה שעתידי בית המקדש ליהרב ולהגלות את ישראל מארצם. שמא יבאו לקבורתו של משה באותה שעה ויעמדו בבכיה ויתחננו למשה ויאמרו לו: משה רבינו עמוד בתפלה בעדנו! ועומד משה ומבטל את הגזירה.⁽³¹⁾ מפני שחביבים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם. שכן אתה

ורב נחמן אמר: הקב"ה אומר "וימת שם משה"⁽²⁷⁾

סמליון [שם חכם]⁽²⁸⁾ אמר: הקב"ה אומר: וימת שם משה ספרא רבה דישראל שכתב את התורה.

תניא: רבי אליעזר הגדול אומר: שנים עשר מיל על שנים עשר מיל — כנגד מחנה ישראל. בת קול משמיע ואומר: וימת משה ספרא רבה דישראל.

ויש אומרים: לא מת משה. כתיב הכא "וימת שם" וכתיב התם "ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה" ילפינן גזירה שוה "שם" — "שם" מה להלן עומד ומשמש לפני ה' אף כאן עומד ומשמש.

כתיב "ויקבר אותו בגיא בארץ מואב מול בית פעור". אמר רבי ברכיה: סימן בתוך סימן כלומר הרבה סימנים יש כאן למקום קבורתו של משה. בארץ מואב. בגיא, מול בית פעור ואפילו הכי "ולא ידע איש את קבורתו".

וכבר שלחה מלכות הרשעה רומי אצל גסטרא מושל של בית פעור הראונו היכן משה קבור!

א-ד

29. כי כבר נעשה משה בחייו דבר רוחני כמלאך כמ"ש לחם לא אכלתי ופירש מן האשה וגופו נשאר רוחני שאין לו גדר במקום ואין לעמוד על מקומו המיוחד לו. והוסיף רבי חמא שמשה בעצמו לא ידע מקום קבורתו כי נעשה כולו רוחני שלא ידע היכן גופו כלל כי נפשט החומר ממנו. מהרש"א.

30. עפי' הג' הב"ח והוא גירסת עין יעקב.

31. וא"ת תבטל הגזירה ומה בכך. וי"ל כמ"ש

27. להודיע שהוא העדר גדול לדורו כמ"ש עבד ה' וכו' ולא קם כמשה וכו' לכל האותות אשר עשה וכו'. מהרש"א.

28. רש"י. ותו' כתבו בשם ר"ח ד"א שהוא שם מלאך.

וכתב מהרש"א דלפי"ז הוא המשך דברי רב נחמן דוימת שם משה אין בו שום שבח למשה אלא דסמליון המלאך אמר דמת ספרא רבא דישראל.